

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
Министър на образованието и науката

№.....
..... 2021 г.

ДО
МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ
НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

ДОКЛАД

от Красимир Вълчев - министър на образованието и науката

Относно: *проект за Решение на Министерския съвет за одобряване на национални програми за развитие на образованието – 2021 година*

**УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН МИНИСТЪР-ПРЕДСЕДАТЕЛ,
УВАЖАЕМИ ГОСПОЖИ И ГОСПОДА МИНИСТРИ,**

На основание чл. 31, ал. 2 от Устройствения правилник на Министерския съвет и на неговата администрация предлагам на Вашето внимание проект на Решение на Министерския съвет за одобряване на национални програми за развитие на образованието – 2021 година.

Националните програми за развитие на образованието се изпълняват със средства от държавния бюджет съгласно чл. 280, ал. 3, т. 4 от Закона за предучилищното и училищното образование (ЗПУО). Чрез разходите, които са включени за изпълнението им, се реализират национални мерки и дейности, чиито цели не могат да бъдат постигнати в желаната степен, ако се финансират в рамките на средствата по чл. 280, ал. 3, т. 1, 2 и 3 от ЗПУО – издръжка на дейностите по възпитание и обучение на децата и учениците; подпомагане на равния достъп и подкрепа за личностно развитие; развитие на детските градини, училищата и центровете за подкрепа на личностно развитие.

С проекта на Решение на Министерския съвет се предвижда да бъдат одобрени 16 национални програми (НП) за развитие на образованието. С Решение 937 на Министерския съвет от 17.12.2020 г. е прието изменение и допълнение на НП „Изграждане на училищна STEM среда“. Към програмата е проявен голям интерес, което налага необходимост от осигуряване на допълнителни средства за финансиране на кандидатствалите училища, и съответно продължаване реализирането ѝ и през настоящата година.

През 2021 година ще се изпълняват национални програми, които са доказали своята успешна реализация през предходни години. В настоящия вариант част от дейностите са надградени с нови моменти, като в същото време разписването им е съобразено с епидемичната обстановка в страната, предизвикана от разпространението на COVID-19.

В НП „Заедно за всяко дете“, модул 1 „Подпомагане на екипите за обхват“ нов момент е разширяване на Информационната система за реализация на Механизма (ИСРМ) и осигуряването на постоянен достъп до информацията в нея с цел подпомагане реализирането на дейностите по ПМС № 100 от 08.06.2018 г. В НП „Създаване на достъпна архитектурна среда и сигурност в училище“ се предвижда реализиране на нова дейност за осигуряване на система за сигурност на ученическите общежития към държавните училища.

Продължава изпълнението на НП „Осигуряване на съвременна образователна среда“, където за втора поредна година ще се изпълняват модулите „Библиотеките като образователна среда“ и „Площадки за обучение по безопасност на движението по пътищата“, които бързо придобиха голяма популярност. По програмата продължава финансирането и на модулите „Подобряване на условията за експериментална работа по природни науки в профилираната подготовка“, „Подкрепа на целодневното обучение на учениците“ и „Културните институции като образователна среда“. Модул „Модернизиране на системата на професионалното образование“ се предвижда да се реализира като част от нова национална програма, изцяло насочена към професионалното образование и обучение, която предстои да бъде разработена.

НП „Успяваме заедно“ е разгърната в две нови посоки за споделяне на иновативни практики за провеждане на дейности с децата и семействата в и извън детската градина/училището и за насърчаване на двигателната активност на децата. Това се налага от ситуацията на епидемичната обстановка и промяната в образователния процес.

В НП „Бизнесът преподава“ е предвидено взаимодействието с бизнес-партньорите в образованието да се осъществява освен присъствено и от разстояние в електронна среда.

През 2021 година в НП „Мотивирани учители“, чрез която се осигуряват квалифицирани и мотивирани педагогически специалисти, е засилен акцентът към обновяване на работата

на педагогическите колективи с методи и нагласи, които отговарят на нуждите на учениците през 21-ви век, относно ключовите компетентности за учене през целия живот.

За втора поредна година ще се изпълнява НП „Участвай и променяй – родителят, активен партньор в училищния живот“, насочена изцяло към сътрудничество между родители и училище.

Продължава реализирането на НП „Иновации в действие“ в подкрепа на иновациите в училищата в страната, креативното мислене и нововъведенията, както и на НП „Информационни и комуникационни технологии (ИКТ) в системата на предучилищното и училищното образование“, в която новото е създаването на дигитален център за поддържаща и продължаваща квалификация на учителите.

И през 2021 година ще се работи активно за осигуряване на равен достъп до качествено образование за всички деца и ученици, включително на такива, които се обучават в образователни институции, намиращи се в региони с концентрирано ромско население.

На основание чл. 31, ал. 2 от Устройствения правилник на Министерския съвет и на неговата администрация, във връзка с чл. 286, ал. 3 от ЗПУО и т. 12 от Приложение № 1 към Постановление № 408 на МС от 23.12.2020 г. за изпълнението на държавния бюджет на Република България за 2021 година, представям на Вашето внимание проект на Решение на Министерския съвет за одобряване на следните 16 национални програми за развитие на образованието:

I. Национална програма „Система за национално стандартизирано външно оценяване“

Наличието на национална система за външно оценяване позволява да се съизмерват постиженията на учениците от един випуск в различните училища, да се правят изводи за качеството на преподаването в училището и за качеството на работата на отделния учител, да се съпоставят резултатите на учениците от различни випуски, да се правят изводи за тенденциите в подобряване качеството на образованието в национален мащаб.

През учебната 2020/2021 година предстои провеждане на национално външно оценяване (НВО) на всички ученици в края на IV клас (по български език и литература и по математика) и в края на VII клас (по български език и литература, по математика и по желание – по чужд език). Ще се проведе НВО на всички ученици в края на X клас (по български език и литература и по математика), както и по желание на ученика – по чужд език

и по информационни технологии за измерване на дигитални компетентности. Ще бъдат организирани и проведени в две сесии и държавни зрелостни изпити (ДЗИ).

II. Национална програма „Ученически олимпиади и състезания“

Организирането и провеждането на олимпиади и състезания в областта на науката, изкуствата и спорта са един от начините за развиване на ключови компетентности и умения за живот, изключително необходими на учениците в съвременното общество. Състезанията по професии популяризират възможностите на системата за професионално образование и обучение за избор и усвояване на професия според желанията и интересите на младите хора и за утвърждаване на привлекателността и значимостта на професиите.

Чрез тази национална програма се реализира мярка за подкрепа за личностно развитие на всяко дете и ученик, заложен в ЗПУО, като се осигурява възможност за изява и разгръщане на творческите способности на децата и учениците чрез занимания по интереси в областите на науката, технологиите, изкуствата и спорта, както и подкрепа на децата и учениците с изявени дарби – за разгръщане на творческия им потенциал.

III. Национална програма „Осигуряване на съвременна образователна среда“

Модулната програма „Осигуряване на съвременна образователна среда“ през 2020 година включва общо 5 модула, като отпада модул „Модернизиране на системата на професионалното образование“, който се предвижда да се реализира като част от нова национална програма, изцяло насочена към професионалното образование и обучение, която предстои да бъде разработена.

Чрез изпълнение на дейности по програмата продължава да се финансира подобряването на условията за експериментална работа в държавни и общински профилирани гимназии или средни училища, в които от учебната 2021/2022 година ще се осъществява профилирано обучение по физика и астрономия, химия и опазване на околната среда или биология и здравно образование с цел придобиване на основни компетентности в областта на природните науки и формиране у учениците на практически знания и умения.

Предоставят се условия за подкрепа на целодневната организация на учебния ден на учениците от начален и прогимназиален етап и се създават условия за личностно развитие на учениците чрез занимания по интереси и творчески изяви.

За трета поредна година се реализират дейности за усвояване на учебното съдържание както чрез посещения на музеи, така и чрез посещения на театрални постановки и концерти, организирани на срещи с актьори и музикални дейци по теми, свързани с конкретно учебно

съдържание, както и дейности на инициативата „Музейно училище“ към Националния музей на образованието – град Габрово.

Модулът „Библиотеките като образователна среда” насочва вниманието към училищната библиотека – създаден кът за четене, училищното пространство, което подпомага, развива и насърчава четенето, търсенето на информация. Насочва интересите на младите хора към самостоятелното проучване, работата в екип, творчеството и общуването между ученици и учители. Наличието на съвременна училищна библиотека е от изключително значение за осигуряване на стимулираща среда за личностно, социално и културно развитие на учениците.

В тази НП за втора година е включен и модул „Площадки за обучение по безопасност на движението по пътищата“, насочен към възпитанието и обучението по безопасност на движението по пътищата (БДП). Осъществяването на модула цели подобряване качеството на знанията и уменията, свързани с обучението и възпитанието на децата и учениците за БДП, както и намаляване на броя и последствията от пътнотранспортните произшествия с участието на деца.

IV. Национална програма „Заедно в грижата за всеки ученик“

Програмата е насочена към повишаване качеството на образователния процес чрез осигуряване на плавен преход между детската градина и първи клас и между началния и прогимназиалния етап на основно образование. Изпълнението на настоящата програма ще има като краен ефект придобиване на увереност в собствените възможности, задържане на учениците в училище и мотивация за успешен преход в следващ образователен етап.

Дейностите, заложи в програмата, са свързани с осигуряване на възможности за прилагане на индивидуален подход в обучението, основан на системно проследяване на постиженията на учениците и отчитане на техния напредък от подготвителната група до завършване на основно образование, улесняване на прехода между отделните етапи на образование и създаване на партньорства и мрежи между училища и детски градини.

V. Национална програма „Успяваме заедно“

Програмата има за цел да осигури цялостно развитие на детската личност, прилагането на иновативни програмни системи и споделянето на опит в рамките на детската градина, в т.ч. и със семейната общност, както и с други институции.

Резултатите, които се очаква да се постигнат, са разработване и прилагане на модели за взаимодействие между детската градина и семейната общност при постъпване на детето в първа група в детска градина, които да осигурят цялостното развитие на детската личност и плавен преход от семейната среда към детската градина; изработване и споделяне на иновативни практики за провеждане на дейности с децата и семействата в и извън детската градина/училището и насърчаване на двигателната активност на децата.

VI. Национална програма „Информационни и комуникационни технологии (ИКТ) в системата на предучилищното и училищното образование“

През 2021 година в програмата са заложили дейности по осигуряване на модерни средства за достъп до образователни ресурси и обучение в системата на училищното образование, както и устойчиво развитие на опорната образователна мрежова инфраструктура с възможност за бъдещо разширение и поетапно обхващане на всяка образователна институция. Ще продължи поетапното разширяване на държавната оптична мрежа за нуждите на системата на образованието и науката. В настоящата национална програма е предвидено и повишаване капацитета на опорната мрежа с цел осигуряване на нарастващите нужди от капацитет за пренос на данни, а така също и внедряване на модерни технологии за управление и защита на тази мрежа.

За поредна година ще бъде осигурена интернет свързаност на училищата на бюджетна издръжка. Надграждането и доизграждането на Wi-Fi мрежи и зони в училищата, извършени през последните две години, ще продължат, което ще насърчи ползването на лични мобилни устройства и ще позволи пълноценното използване в образователния процес на облачни ресурси и приложения.

През 2021 година по програмата се предвиждат средства за създаване на иновативен дигитален център за поддържаща и продължаваща квалификация на учителите в областта и със средствата на информационните и комуникационните технологии.

VII. Национална програма „Квалификация“

Национална програма „Квалификация“ е един от акцентите на националната политика за подобряване на качеството и на ефективността на образованието и обучението чрез мотивация и продължаваща квалификация на педагогическите специалисти.

Динамичните промени в обществената среда налагат промяна на ролята и компетентностите на педагогическите специалисти чрез непрекъснато повишаване на квалификацията в педагогическата и конкретната предметна област.

Програмата е фокусирана към инвестиции в развитие и квалификация на педагогическите специалисти на база идентифицирани потребности от обучение и предоставя възможност на учители, директори и други педагогически специалисти да повишат своите компетентности съобразно професионалния си профил, личния си избор и стратегията за развитие на образователната институция. Дейностите са съобразени с анализиранияте потребности от обучения, свързани с преподаването на ново учебно съдържание, по профилиращи предмети и др.

VIII. Национална програма „Заедно за всяко дете“

Програмата е изготвена в съответствие с необходимостта за допълнително финансиране на дейностите по Механизма за съвместна работа на институциите по обхващане и задържане в образователната система на деца и ученици в задължителна предучилищна и училищна възраст, утвърден с ПМС 100 на 08.06.2018 г. (изм. и доп. с ПМС № 259/14.10.2019 г.). Механизмът регламентира дейността на екипите за обхват и функциите на отделните институции на национално, регионално и общинско ниво в процеса на издирване и включване на необхванатите в образование деца и ученици в задължителна предучилищна и училищна възраст.

Цел на настоящата програма е повишаване ефективността в работата на институциите по обхващане, включване и предотвратяване на отпадането от образователната система на деца и ученици в задължителна предучилищна и училищна възраст и подобряване на достъпа до предучилищно и училищно образование и на неговото качество.

IX. Национална програма „Оптимизиране на вътрешната структура на персонала“

Необходимостта от оптимизация на структурата на персонала е постоянна поради няколко причини – продължаващи демографски промени в страната, стремеж за повишаване ефективността на разходите на институциите, значителен дял на персонала в системата на предучилищното и училищното образование в предпензионна възраст.

Целите на програмата са повишаване ефективността на публичните разходи за образование чрез оптимизиране на вътрешната структура на персонала в институциите от системата на предучилищното и училищното образование и повишаване на привлекателността на учителската професия.

С изпълнението на дейността, заложената в настоящата национална програма, се очаква положителен ефект чрез повишаване на ефективността от разходването на публичните средства за образование.

X. Национална програма „Иновации в действие“

Националната програма е насочена към насърчаване на иновациите сред основните и началните училища и сред професионалните гимназии, както и иновациите, ориентирани към ученици от уязвими групи.

Основна цел на програмата е да се осъществи пряка и целенасочена подкрепа за създаване на култура на иновациите в училищата в страната, креативно мислене, нововъведения в полза на развитието и постиженията на учениците, като се създават условия на педагогическите специалисти да анализират, да експериментират, но и да популяризират своите иновативни практики и продукти.

Ще се осигури подкрепа за мотивирано разширяване и устойчивост на училищните иновации чрез училищна мобилност, форуми, уеб-базираната платформа и създаване на мрежа на иновативните училища.

XI. Национална програма „Създаване на достъпна архитектурна среда и сигурност в училище“

Основни цели на програмата са осигуряването на свободен достъп на хора с увреждания и/или със специални образователни потребности до сгради за обществено обслужване, предназначени за образование, чрез изграждане на достъпна архитектурна среда до тях, както и гарантиране живота, здравето и сигурността на учениците, учителите и персонала в училищните сгради и прилежащите им части и терени.

Чрез националната програма се осигурява необходимият финансов ресурс за закупуване на технически средства, които в максимална степен да способстват за подобряване на цялостната организация на охрана в сградите с учебен процес и в ученическите общежития към държавните училища. Това се очаква да подпомогне предотвратяването на случаи на физическа агресия между ученици, родители и ученици,

родители и учители, проблемите с наркоразпространението, тютюнопушенето и употребата на алкохол в и около училищата и ученическите общежития.

XII. Национална програма „Бизнесът преподава“

Ранното кариерно ориентиране и запознаването на учениците с възможностите, които дават различните професии за бъдеща реализация, както и информирането им за най-новите тенденции в развитието на техниката и технологиите, е ключов фактор за подготовката на младите хора за живот и работа. Осъвременяването на квалификацията на учителите в партньорство с бизнеса е от съществено значение за развиването у младите хора на компетентностите, необходими за успешна бъдеща реализация.

Изпълнението на настоящата програма ще има като краен ефект повишаване качеството на преподаване и формирането на знания и умения в областта на STEM компетентностите – създаване на партньорства между училища и компании; актуализиране и разширяване на знанията и уменията на преподавателския състав в образователните институции; включване на представители на бизнеса в учебния процес и иновации в преподаването.

XIII. Национална програма „Разработване на учебни помагала за обучение по общообразователни учебни предмети на чужд език, оценяване и одобряване на проекти на учебни помагала за подпомагане на обучението, организирано в чужбина, на проекти на учебници и на проекти на учебни комплекти“

Програмата е разработена с цел осигуряване на условия за равен достъп и училищно образование и повишаване качеството на образователния процес.

Със средства по националната програма ще бъдат разработени на учебни помагала на чужд език по общообразователните учебни предмети за IX и за X клас, с изключение на учебния предмет български език и литература и учебния предмет чужд език.

Също така ще се разработят методически ръководства за учители за адаптиране на учебното съдържание и ще се осигури достъп за свободно ползване на разработените учебни помагала и методически ръководства.

Чрез отделен модул се организират и провеждат процедурите по оценяване и одобряване на проекти на учебници, учебни комплекти и на учебни помагала за подпомагане на обучението, организирано в чужбина.

XIV. Национална програма „Мотивирани учители“

Програмата се изпълнява от 2019 година и е насочена към мотивирани и качествени специалисти от разнообразни професионални области – със или без придобита професионална квалификация “учител” по учебен предмет, със или без педагогически опит като учители, които са внимателно подбрани, подготвени и насочени да окажат подкрепа в обезпечаването на кадровия ресурс, необходим за конкурентно и успешно българско образование.

Идеята на програмата е да се осигурят педагогически специалисти с доказани качества и висока мотивация за работа в училищата с най-силно изразени предизвикателства, с нужда от допълнителна мотивация на учениците и подобряване на общата среда и образователните постижения, а също така и да се привлекат нови учители, които частично да компенсират недостига на педагогически кадри по определени предмети и в приоритетни населени места.

XV. Национална програма „Участвай и променяй – родителят, активен партньор в училищния живот“

Националната програма е насочена към изграждането на партньорство и на взаимно доверие, уважение и толерантност между родители, учители, ученици.

Привличането на родителите като активни участници в училищния живот на техните деца ще изгради по-стабилна връзка между родител-учител-училище в посока на доверие, уважение и толерантност между трите страни. Изграждането на партньорство между родителя, училището като институция и учителя като най-близък до децата в този период е от съществена необходимост всяко дете да развие своя потенциал.

Реализирането на програмата има за цел привличането на родителите в училищния живот на децата за по-лесната адаптация и социализация на учениците в училищната среда, за превръщането на училището в подкрепяща, приемна, безопасна и желана среда за учениците, за развиване на положителното им отношение към ученето и редовното им посещение в училище.

XVI. Национална програма „Подпомагане на общини за реализиране на дейности за образователна десегрегация и превенция за недопускане на вторична сегрегация“

Настоящата програма е модел за подпомагане на общините за осигуряване на равен достъп до качествено образование за всички деца и ученици, възпитава и обучаващи се в сегрегирани образователни институции, включително и за прилагане на мерки, насочени към насърчаване и реализиране на процеса на образователна десегрегация и превенция за

недопускане на вторична сегрегация.

Целта на програмата е осигуряване от общините на равен достъп до качествено образование за деца в задължително предучилищно образование и ученици, посещаващи сегрегирани образователни институции, чрез реализиране на процес на образователна десегрегация.

Одобряването и изпълнението на националните програми за развитие на образованието през 2021 година ще подпомогнат реализирането на основните политики, които МОН реализира в сферата на образованието, включително за утвърждаване приобщаващия характер на образованието, достъпа до образование с фокус към уязвимите групи, утвърждаване на компетентностния подход, на иновациите във всички аспекти на образователния процес, придобиване на ключови компетентности за учене през целия живот.

Съгласно изискванията на чл. 85 от Устройствения правилник на Министерския съвет и на неговата администрация проектът на акт и докладът към него бяха публикувани за обсъждане на интернет страницата на Министерството на образованието и науката и на Портала за обществени консултации на Министерския съвет.

Проектът на решение не въвежда норми на европейското право, поради което не се налага изготвяне на справка за съответствието му с него.

Предложеният проект на акт не води до въздействие върху държавния бюджет, тъй като необходимите средства за реализиране на националните програми в размер на 149 527 000 лв. са осигурени в рамките на бюджета на МОН за 2021 година (69 527 000 лв.) и от централния бюджет (80 000 000 лв., в това число 20 000 000 лв. изпълнение на Актуализираната национална програма „Изграждане на училищна STEM среда“, одобрена с Решение № 937 на Министерския съвет от 2020 г.).

Материалите са съгласувани по реда на чл. 32 от Устройствения правилник на Министерския съвет и на неговата администрация.

**УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН МИНИСТЪР-ПРЕДСЕДАТЕЛ,
УВАЖАЕМИ ГОСПОЖИ И ГОСПОДА МИНИСТРИ,**

Предвид гореизложеното и на основание чл. 8, ал. 3 от Устройствения правилник на Министерския съвет и на неговата администрация, във връзка чл. 286, ал. 3, от ЗПУО и т. 12 от Приложение № 1 от Постановление № 408 на МС от 23.12.2020 г. за изпълнението на държавния бюджет на Република България за 2021 година, предлагам Министерският съвет да приеме проекта на решение.

КРАСИМИР ВЪЛЧЕВ

Министър на образованието и науката

ПРОЕКТ!